

Насмінчук І. А.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ПРАКТИЦІ МИКОЛИ РЯБЧУКА

У статті проаналізовано проблему міжкультурної комунікації в рецепції Миколи Рябчука. Матеріал для розгляду – колумністика автора, опублікована упродовж 2021–2022 рр. в інтернет-газеті «Збруч». Стаття подає також докладну характеристику книги «Лексикон націоналіста та інші есеї», яка удостоєна у 2022 році Національної премії імені Тараса Шевченка в галузі публіцистики та журналістики. Обґрунтовується доцільність інтерпретації журналістських текстів з використанням термінологічного апарату міжкультурної комунікації. Розкрито авторове бачення процесів міжкультурної комунікації як геополітичного, соціокультурного і духовного явища. Авторка статті привертає увагу до тематики, суголосної нинішнім українським і світовим реаліям та викликам, наголошує на значенні міжкультурного діалогу для збереження національної ідентичності українців.

Аналіз праць М. Рябчука дозволяє визначити їх місце в діалозі культур. Здійснення такого аналізу передбачає чітке усвідомлення політичних та культурно-історичних тенденцій у висвітленні категорій «свій», «чужий», «ініший». У статті акцентуються українсько-польські, українсько-чеські та українсько-російські взаємини, висвітлені М. Рябчуком. У контексті проблеми іношості і роздумів над «формами інішування» звертається увага на предметні уроки автора щодо критичного прочитання медійних джерел, відзначається докладність, з якою М. Рябчук аргументує кожне положення своїх публікацій. Доведено, що широкий спектр зацікавлень, присутній в аналізованих матеріалах, структурується послідовним розвінчанням міфів, зрощених на ґрунті культурного упередження. Зокрема це міфи про іммігрантську та контрабандистську природу українців, про наших співвітчизників як суто заробітчанську масу та про начебто природну відстороненість України від європейського світу.

Авторка статті приходить до висновку, що в колумністиці та есеїстиці М. Рябчука міжкультурна комунікація присутня у трьох своїх виявах: як констатація факту взаємодії культур, як комплекс навичок і настанов, спрямованих на виявлення культурної різниці «інішого», і як об'єкт соціологічних зрізів, тобто ще й у своєму академічному вимірі.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, культурне упередження, медійний простір, Микола Рябчук, етноцентризм, свій-чужий-ініший, есеї, колумністика.

Постановка проблеми. Перші десятиліття ХХІ століття у європейському культурному просторі доречно буде назвати періодом значного поширення поняття «міжкультурна комунікація». Це поняття породило широкий спектр супутніх дефініцій – від «культурної різниці», «культурної адаптації», «каналів комунікації» до «чужорідності культури», «мовної агресії», «кроскультурного конфлікту», «креолізації» тощо. Зміст і визначення поняття міжкультурної комунікації є складовою досліджень представників різних гуманітарних напрямків, до того ж історія розвитку та природа міжкультурної комунікації цікавить не лише науковців (культурологів, філологів, істориків, філософів, соціологів, психологів), а й політиків, журналістів, викладачів-практиків. Міжкультурна комунікація супроводжує взаємодію людей практично в усіх сферах діяльності,

особливо політичній, економічній, соціальній, духовній. Поглиблення наукового, політичного, медійного інтересів до поняття міжкультурної комунікації останніми роками зумовлене, з одного боку, глобалізаційними світовими процесами, що передбачають стирання меж національних держав, культур, традицій, а з другого – ідеологічною парадигмою, пов'язаною з питаннями усвідомлення своєї культурної ідентичності.

Чимало уваги означеній проблемі приділено в журналістській практиці М. Рябчука, українського письменника-есеїста, колумніста, почесного президента Українського ПЕН-клубу. В медійному просторі України і за її межами М. Рябчук відомий як активний учасник суспільних дискусій, автор резонансних публікацій, зокрема книг «Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націєтворення», «Дві України: реальні межі, вірту-

альні ігри», «Постколоніальний синдром. Спостереження», «Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності. Історичні причини та політичні наслідки» та ін. За останні роки він видав у Польщі шість книг, серед яких і славнозвісний «Лексикон націоналіста та інші есеї», удостоєний навесні 2022 року Національної премії імені Тараса Шевченка в галузі публіцистики та журналістики. Рябчуків досвід міжкультурної комунікації викликає зацікавлення з двох поглядів – як органічний складник його загальної ерудиції і як предмет його журналістської творчості, що цією ерудицією живиться.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Термін «міжкультурна комунікація» з'явився в сімдесятих роках минулого століття. Науковці зі США, заглибившись у гостру проблему конфронтації расових та етнічних груп, вияскравили у своїх працях відмінності в цінностях та уявленнях цих груп. Відтак найголовнішими завданнями теорії і практики міжкультурної комунікації стали попередження та усунення міжкультурних упереджень, конфліктів і непорозумінь. Дана проблема стала об'єктом і предметом вивчення низки наукових шкіл та цілих інститутів у Сполучених Штатах і Європі.

Практики конструювання міжкультурної комунікації як одного з чинників налагодження контактів між Україною і сусідніми державами, намічені в окремих журналістських публікаціях у 90-х рр. ХХ ст., на початку ХХІ ст. набувають системного характеру в синтетичних працях українських учених, зокрема в кандидатських і докторських дисертаціях (К. Мальцева «Міжкультурні непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу», 2002, М. Колінько «Топологія міжкультурної комунікації», 2020), монографіях (Н. Ушакова «Міжкультурна комунікація в університетському освітньому просторі», 2019), навчальних посібниках (В. Манакін «Мова і міжкультурна комунікація», 2012), словниках (Ф. Бацевич «Словник термінів міжкультурної комунікації», 2007) тощо. Більшість учених у зміст міжкультурної комунікації вкладають водночас і поняття спеціальної науки, і системи навичок, необхідних для адекватної взаємодії двох чи більше людей, що належать до різних лінгвокультурних середовищ. На сьогодні чітко окреслені об'єкт і предмет міжкультурної взаємодії: «Об'єктом міжкультурної комунікації є спілкування представників різних національних і лінгвокультурних спільнот, а предметом – прийняті в національних спільнотах мовні стереотипи і норми поведінки, спілкування, певні «культурні

сценарії» різних дій, усталені моделі сприйняття та оцінювання предметів і явищ, соціально унормовані звички, традиції, ритуали, дозволи, заборони тощо» [10, с. 9]. Соціальні рівні і типи процесів міжкультурної комунікації визначила у своїх дослідженнях М. Колінько. Йдеться зокрема про макрорівень, що передбачає взаємодію між культурними регіонами світу, окремими країнами і їх об'єднаннями, мезорівень – як комунікацію між групами і спільнотами всередині країни, і мікрорівень, тобто міжособистісні взаємодії представників різних культур [7, с. 13].

Попри те, що міжкультурна комунікація є науково нейтральним поняттям, і вживається переважно як естетична категорія, в українському науковому дискурсі цей термін став своєрідним уособленням таких протиставлень, як я/інший, свій/чужий, порозуміння/конфлікт тощо. Так, Ф. Бацевич зауважує, що «міжкультурна комунікація – це процес спілкування (вербального і невербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, як правило, послуговуються різними ідентичними мовами, відчувають лінгвокультурну «чужинність» партнера по спілкуванню, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні» [3, с. 9]. Успіх міжкультурної комунікації забезпечують готовність до сприйняття і прийняття чужих звичаїв, інтересів, культурних цінностей, етнічних стереотипів тощо. На переконання І. М'язової, одним із факторів, що може перешкоджати ефективній міжкультурній комунікації, є явище етноцентризму. Будучи гарантом збереження ідентичності та цілісності певної етнічної групи, етноцентризм водночас хвибує на неприйняття чужих етнічних спільнот [11, с. 109]. Конструктивну цінність «чужинного», «іншого» у процесі міжкультурної комунікації обґрунтовує дослідниця М. Колінько. Зауважуючи сприйняття досвіду «іншого» як соціокультурної та антропологічної цінності, вона підкреслює: «Взаємовідносини з Іншим трансформуються від неприйняття і відторгнення, втечі та байдужості до витлумачення й визнання» [7, с. 15].

Попри значне зацікавлення істориків, філософів, соціологів, філологів, етнологів, психологів та ін. природою і сучасними формами міжкультурної комунікації, мусимо зауважити брак досліджень, які б торкалися теоретичного та методологічного вивчення зразків журналістики у контексті загальних і часткових проблем міжкультурної взаємодії.

Це і зумовлює актуальність обраної проблеми для висвітлення у пропонованій студії.

Формулювання цілей статті. Мета, яку ставить перед собою авторка дослідження, полягає в аналізі есеїстичних та публіцистичних публікацій М. Рябчука і визначенні їх місця в діалозі культур. Здійснення такого аналізу передбачає чітке усвідомлення політичних та культурно-історичних тенденцій у висвітленні категорій «свій», «чужий», «інший».

Виклад основного матеріалу. Поняття міжкультурної комунікації використовують на означення способів або форм вербальної та невербальної взаємодії індивідів, що належать до різних культур, і відрізняються мовою, типом поведінки, етнічними особливостями, соціальним досвідом тощо. Міжкультурна комунікація, а відтак окремішність «свій – чужий», «ми – вони», «я – інший» визначається межею, демаркаційною лінією, долаючи яку, людина не лише пізнає інших, чужих, а й презентує себе іншим, зіставляючи себе з ними. «У цьому зіставленні, – зазначає дослідниця Марта Качмарик, – зміцнюється почуття самототожності й окремішності, одночасно це постійне пізнавання Іншого, подолання сторонності, підозрілості до чужого, взаємних упереджень і стереотипів» [4, с. 17].

З-поміж численних напрямів «специфічного дискурсивного іншування» М. Рябчук виокремлює принаймні три міфи, зрощених на ґрунті культурного упередження як наслідку виховання, освіти, медійних стереотипів. *По-перше*, це теза про іммігрантську та контрабандистську природу українців, які прагнуть будь-якою ціною проникнути до заповітної шенгенської зони. *По-друге*, довгим шлейфом за українством тягнеться міф про наших співвітчизників як суто заробітчанську масу. До прикладу, польські студенти, для яких М. Рябчук періодично читає гостьові лекції, серед слів і понять, з якими в них асоціюється Україна, найчастіше згадують прибиральниць, будівельників, сезонних працівників, кухарок тощо. Звідси *третьий*, висновковий, міф про начебто природну відстороненість України від європейського світу. Автор свідчить, що в багатьох опрацьованих ним польських джерелах «східний кордон Польщі представлено як крайній край Європи (sic), кінець космосу, за яким починається хаос – світ орків і троглодитів, циклопів і песиголовців» [13, с. 113]. І тут важливою для вивчення питання міжкультурної комунікації бачиться теза О. Кульчицького про межову ментальність української людини, змушеної упродовж століть призвичаюватись до життя

на межі між сприйняттям «європейського культурного кола» і відчуттям своєї периферійності як «захисної смуги». Симптоматичними є міркування вченого про те, що ця периферійність призводить «до природного ослаблення впливів європейського осередку з наближенням до периферії як межової лінії та захисної смуги» [9, с. 156].

У контексті проблеми іншості і роздумів над «формами іншування» М. Рябчук пропонує свої уроки щодо критичного прочитання будь-яких, навіть найавторитетніших медійних джерел. Прикладом, який застосовує публіцист для такого прочитання, служать репортажі з польського кордону, опубліковані у час великого розширення Євросоюзу в газетах “The New York Times” та “Observer”. Репортажі подано як сумний досвід зверхнього ставлення до українців – вельми «загрозливої» для цивілізованого світу біомаси. Ксенофобські міфи мають не лише яскраве емоційне забарвлення, а й далекоглядну мету: збуджувати і підживлювати почуття ворожості та загрози. «Дискурсивні мури можуть бути куди небезпечніші від реальних, – справедливо зазначає М. Рябчук, – бо ж споруджуються зі слів у людських головах, і за якийсь час блоки стереотипів стають міцнішими від бетонних» [13, с. 88]. А звідси психологічні бар’єри, обопільна ворожнеча. У контексті проблеми українсько-польських взаємин автор актуалізує тезу про необхідність просівати крізь густе сито будь-яку інформацію, незважаючи на її джерело. А ще він солідаризується із С. Козаком, який ще у 90-і роки минулого століття запропонував конкретну програму для отримання правдивої і своєчасної інформації. Насамперед це відкриття у столицях Польщі й України «кореспондентських пунктів, обмін журналістами», а також створення у Варшаві та Києві центрів культури і науки, польсько-українських дослідницьких осередків, «які спеціалізувалися б на опрацюванні експертиз і дослідженні історії сусідства, культурних надбань, різноманітних пов’язань, подій, процесів, конфліктів, не виключаючи аномалій і упереджень» [5, с. 31]. Те, що в українських масмедіа на сьогодні переважає позитивний образ Польщі і поляка, переконаний і М. Рябчук, «заслуга журналістів і загалом інтелектуального середовища, котре виявляє помітний (хоч і далеко не достатній) інтерес до польських подій, не марнуючи різноманітних можливостей, які їм надає польська сторона у вигляді тренінгів, стажувань, фахових обмінів, творчих конкурсів тощо» [13, с. 127].

Проблеми міжкультурної комунікації, порушені в «Лексиконі націоналіста...», «засвічені»

самими вже заголовками і підзаголовками книги, зокрема такими, як «Як я зробився чехословаком», «Як і чому (попри все) я лишаюсь чехословаком», «THESAURUS POLONIA», «Актуальність Мілоша», «З культурою й без», «Уявні стіни, віртуальні мости». Використовуючи інтерпретаційні стратегії міжкультурної комунікації, М. Рябчук пропонує своєму читачеві дізнатися більше про тих діячів польської культури, які доклали чимало зусиль до налагодження українсько-польського порозуміння. Об'єктом ретельного вивчення у «Лексиконі націоналіста...» постають ідейні позиції есеїстки Чеслава Мілоша, польського поета-нобеліанта, якого називають типовою «людиною пограниччя». Написання включеного до книги есею М. Рябчука «Актуальність Мілоша» саме у 2011 році необхідно розглядати в контексті міжнародного проєкту «Уроки Мілоша для України», реалізованого на відзначення столітнього ювілею великого польського поета і мислителя. Показово, що три дискусії, які відбулися в колі польських та українських інтелектуалів з вересня по грудень 2011 року, почергово проходили у Львові, Дніпрі, Харкові. На переконання Ю. Барабаша «так прокреслюється зв'язок поміж Галичиною (Львів), – українсько-польським прикордонням, через Степ (Дніпропетровськ) – історичним порубіжжям поміж землеробською цивілізацією та Диким Полем, і Слобожанщиною (Харків) – прикордонням українсько-російським» [1, с. 3]. Реферуванням праць Мілоша автор «Лексикону націоналіста...» практично показав, як налагоджувати діалог, як створювати «з'єднувальну тканину» поміж ідентичностями. Важливими прийомами оприявлення філософії Мілоша стають цитування його праці «Поневолений розум», а також алюзії та ремінісценції, які стають вираженням культурної пам'яті і «промовляють» до фонових знань реципієнта про ті чи ті факти міжкультурної комунікації. У міркуваннях Мілоша М. Рябчук виокремлює ті сюжети, які мають безпосередній стосунок до нинішньої України у її взаєминах зі світом. Один із цих сюжетів розкриває проблему російського ресентименту до Західної Європи і Америки. Акцентуючи насамперед ціннісний конструкт міжкультурної комунікації в інтерпретації польського мислителя, М. Рябчук зазначає: «Мілош, який добре знав обидва світи, переконливо стверджує, що міф про якусь особливу російську «духовність» на противагу ще міфічнішій західній «бездуховності» є продуктом невігластва, упередження або ж свідомої фальсифікації. Культура Заходу насправді незрівнянно

багатша й різноманітніша, і якщо вже говорити про пересічних росіян, то відрізняються вони від пересічних американців не якоюсь вищою культурою чи «духовністю», а тільки більшою примітивністю повсякденного побуту та неподоланними злиднями» [13, с. 96–97]. Зіставляючи культурно-ціннісні надбання українців і їх сусідів, М. Рябчук у публікації газети «Збруч» нещодавно наголосив: «Ми є «одним народом» радше з поляками і литовцями і, взагалі, з європейцями, а не з московитами» [14].

Серед польських достойників, хто докорінно змінив українсько-польські відносини, особливе місце займає Єжи Гедройць, засновник і багатолітній головний редактор польського еміграційного часопису «Культура». Саме Гедройця вважають автором вислову «Без вільної України немислима вільна Польща». У «Лексиконі націоналіста...» цій постаті присвячено розділ «З культурою й без». Ведучи в контексті Гедройцевої «Культури» мову про особливості міжкультурної комунікації на рівні дипломатії, М. Рябчук відзначав зокрема чудове володіння українською мовою польських амбасадорів і відсутність подібної поваги «до нас, до нашої мови, до нашої країни» [13, с. 105] з боку російської амбасадати. «Ось вам, – резюмує автор, – маленький, зовсім маленький приклад різниці між країною, котра мала свого Гедройця, і країною, котра, на превеликий жаль, його досі не має» [13, с. 105].

Процес міжкультурної комунікації супроводжується цілим комплексом історично і ментально зумовлених принципів та прийомів, які в кожному епоху вбирають у себе нові реалії та виклики. Відомо, що з перших тижнів російсько-української війни на території Польщі опинилося близько двох мільйонів біженців з України, що стало проблемою для обох сторін, адже в ситуації масованих міграційних процесів сягає свого апогею культурне упередження. У системі поглядів М. Рябчука, викладених в «Лексиконі націоналіста...», ще не проступає широкомасштабне вторгнення росії в Україну, книга вийшла до 24 лютого 2022 року, однак вона може бути своєрідним міні-путівником у царині проблем міжкультурної комунікації в умовах війни. Так, наприклад, 2013 роком датується есея «Український П'ятниця і два його Робінзони», в якому тривалу практику колоніальних стосунків України і її північного сусіда проілюстровано образами з роману Данієля Дефо. У метафорі «Робінзон-П'ятниця», що насправді є симулякром міжкультурної комунікації, зартикульований топос «цивілізаторської»

демагогії. Імпантовані в український контекст, хрестоматійні образи набирають етноісторичного змісту і значення: «Проблеми починаються, коли П'ятниця раптом відмовляється визнавати Робінзону вищість і наполягає на рівності, на повазі до своєї мови й культури і, звичайно ж, на своєму справжньому імені, замість того, яке вигадав Робінзон задля власної зручності» [13, с. 107]. Показовими з погляду з'ясування першопричин російської агресії є слова автора про українського П'ятницю, який, на думку Робінзона, нездатен протистояти тоталітарній волі, а якщо ж таке і трапляється, то не інакше, як у результаті якихось сторонніх спонук, до прикладу, деструктивного впливу «іншого, зловорожого Робінзона – польського, австро-угорського, німецького, американського тощо» (підкресл. моє – І. Н.) [13, с. 108]. Ну чим не перспекція сьгоднішніх уже затертих мантр російської пропаганди про залежність українського вибору від Європи, США, НАТО.

М. Рябчук послідовно проблематизує, намагається деконструювати вияви «сьогоднішньої погорди й байдужості» [13, с. 62] Європи щодо України. На його думку, брак відповідного обсягу та якості інформації про події в Україні, а також явне небажання багатьох європейських коментаторів долати політичні, соціальні, культурні, етнічні стереотипи породжує комунікативні конфлікти. Приклад такого конфлікту наведений в есе «Як і чому (попри все) я лишаюсь “чехословаком”». Йдеться про оцінку подій Євромайдану однією із журналісток провідного чеського видання. У лютому 2014 року, після трьох місяців драматичних подій в Україні, вона звернулася до М. Рябчука з досить показовим, щоб не сказати неполіткоректним, запитанням: «Те, що відбувається в Україні, – революція, чи путч?». Із запитання явно випирає московський наратив, залюбки тиражований європейськими ліберальними виданнями. Відповідаючи, український журналіст нагадав співрозмовниці про аналогічні події, які мали місце у Празі в 1989 році, відомі під назвою Оксамитової революції. І хоча метою і завданням революції було повалення тогочас-

ного режиму, нікому в голову не прийшло назвати це путчем. Автор звертає увагу на вербальну та невербальну реакцію чеської журналістки на таку аналогію. Її поведінка скидалася на поведінку ображеної дитини, супроводжувану відповідними жестами і мімікою. «Моя співрозмовниця, – іронізує М. Рябчук, – явно не сподівалась такого зіставлення. Такого нахабства. Бо й справді, як можна порівнювати їхню прекрасну, славетну, оспівану у віршах і прозі Оксамитну революцію в серці Європи із диким фашистським путчем десь на варварській околиці цивілізованого світу?» [13, с. 63]. Так автор предметно доводить, що значною перешкодою для ефективної міжкультурної комунікації був і залишається яскраво виражений етноцентризм, «гріх зверхності та байдужості до інших» [13, с. 63–64].

Висновки. Отже, доцільність аналізу журналістського набутку М. Рябчука з погляду застосування методики і методології міжкультурної комунікації не викликає сумніву. Актуальність аналізованих праць зумовлюється скрупульозним вивченням контактів України з сусідніми народами упродовж ХХ–ХХІ ст. у контексті світових геополітичних рухів і процесів. У колумністиці та есеїстиці М. Рябчука міжкультурна комунікація присутня у своїх трьох основних виявах: 1) як констатація факту взаємодії культур, 2) як комплекс навичок і настанов, спрямованих на виявлення культурної різниці «іншого», 3) як об'єкт соціологічних зрізів, тобто у своєму академічному вимірі.

Автор послідовно розкриває специфіку міждержавного та індивідуального рівнів міжкультурних обмінів. Обрана журналістом М. Рябчуком тема вербалізує його особистий досвід. Виходячи з цього досвіду, автор предметно доводить, що міжкультурна комунікація як процес завжди пов'язана з подоланням негативних стереотипів і комунікаційних бар'єрів. Широке поле авторських зацікавлень систематизується за допомогою концептів «свій», «чужий», «інший», які актуалізують як ментальні, так і геополітичні та геокультурні доміанти.

Список літератури:

1. Барабаш Ю. Карпатський вузол: до проблеми етнокультурного пограниччя (Леопольд фон Захер-Мазох, Станіслав Вінценз) *Слово і Час*. 2015. № 1. С. 3–16.
2. Барабаш Ю. Чуже – Інакше – Своє. Північно-східне етно- й лінгвокультурне пограниччя України (Харків. Донбас). *Слово і Час*. 2020. № 6. С. 3–30.
3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 343 с.
4. Качмарик М. «... Порвалася нескінчена розмова». Про дослідницькі зацікавлення Стефанії Андрусів. *Слово і Час*. 2019. № 12. С. 14–20.
5. Козак С. Українці й поляки. *Сучасність*. 1992. № 12. С. 29–32.

6. Колінько М.В. Міжкультурна комунікація: топологічний вимір : монографія. Вінниця : Твори, 2019. 343 с.
7. Колінько М.В. Топологія міжкультурної комунікації. Автореф. дис. ... наук. ст. доктора філософ наук. Київ, 2020. 34 с.
8. Костенко Д.В. Міжкультурна комунікація у сучасному світі. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*: збірник наук. праць. 2018. № 30. С. 80–84.
9. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. Мюнхен – Львів : Український Вільний Університет, 1995. 164 с.
10. Манакин В.М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ : Альма-матер, 2012. 288 с.
11. М'язова І.Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація». *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2006. № 8. С. 108–113.
12. Рябчук М. Замість «відродження». *Збруч*. 23 серпня 2013. URL: <https://zbruc.eu/node/11720> (дата звернення: 16.10.2022).
13. Рябчук М. Лексикон націоналіста та інші есеї. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 216 с.
14. Рябчук М. «Один народ», або Дещо про таємниці української душі. *Збруч*. 25 серпня 2021. URL: <https://zbruc.eu/node/107131> (дата звернення: 29.10.2022).
15. Рябчук М. Останні можуть увійти першими. *Збруч*. 13 вересня 2022. URL: <https://zbruc.eu/node/113113> (дата звернення: 15.10.2022).
16. Рябчук М. Наш шлях від «нації нізвідки» до «стрижня європейської безпеки». *Збруч*. 3 червня 2022. URL: (дата звернення: 21.10.2022).
17. Рябчук М. Улюблена гра путіна: хто кліпне першим. *Збруч*. 1 лютого 2022. URL: <https://zbruc.eu/node/110293> (дата звернення: 18.10.2022).
18. Рябчук М. Україна і майбутнє Європи. *Збруч*. 29 квітня 2022. URL: <https://zbruc.eu/node/111703> (дата звернення: 27.10.2022).
19. Рябчук М. Усвідомлення України. *Збруч*. 3 червня 2022. URL: <https://zbruc.eu/node/112089> (дата звернення: 16.10.2022).
20. Ушакова Н.І. Міжкультурна комунікація в університетському освітньому просторі : монографія. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2019. 230 с.

Nasminchuk I. A. THE PROBLEMS OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN MYKOLA RIABCHUK'S JOURNALISTIC PRACTICE

The article analyzes the problem of intercultural communication in reception by Mykola Riabchuk. The material for consideration is the author's column, published during 2021–2022 in the online newspaper "Zbruch". The article also provides a detailed description of the book "Lexicon of a Nationalist and Other Essays", which was awarded the Taras Shevchenko National Prize in the field of journalism in 2022. The expediency of interpreting journalistic texts using the terminological apparatus of intercultural communication is substantiated. The author's vision of the processes of intercultural communication as a geopolitical, sociocultural and spiritual phenomenon is revealed. The author of the article draws attention to the topic, consistent with the current Ukrainian and world realities and challenges, emphasizes the importance of intercultural dialogue for the preservation of the national identity of Ukrainians.

The analysis of M. Riabchuk's works allows us to determine their place in the dialogue of cultures. Carrying out such an analysis requires a clear awareness of political and cultural-historical trends in highlighting the categories "own", "alien", "other". The article emphasizes the Ukrainian-Polish, Ukrainian-Czech and Ukrainian-Russian relations highlighted by M. Riabchuk. In the context of the problem of otherness and reflections on "forms of otherness", attention is drawn to the author's objective lessons on critical reading of media sources, the detail with which M. Riabchuk argues each position of his publications is noted. It is proven that the wide range of interests present in the analyzed materials is structured by the consistent debunking of myths, which were built on the basis of cultural prejudice. In particular, these are myths about the immigrant and smuggling nature of Ukrainians, about our compatriots as a purely working class, and about Ukraine's seemingly natural isolation from the European world.

The author of the article comes to the conclusion that in the columnism and essay writing of M. Riabchuk, intercultural communication is present in three of its manifestations: as a statement of the fact of the interaction of cultures, as a set of skills and instructions aimed at identifying the cultural difference of the "other", and as an object of sociological sections, i.e. also in its academic dimension.

Key words: *intercultural communication, cultural prejudice, media space, Mykola Riabchuk, ethnocentrism, own-alien-other, essays, columnism.*